

બકરાંનો આહાર

નાનાં બચ્ચાં (૧ થી ૧૨ અઠવાડીયા સુધી) નો આહાર

મકરી	30-40 ટકા
મગફળી ખોળ	૨૦ ટકા
માછલીનો ભુક્કો	૧૦ ટકા
ઘઉનું થુલુ	૪-૧૦ ટકા
મોલાસીસ	૧૦ ટકા
ક્ષાર મિશ્રણ	૨ ટકા
મીઠું	૧ ટકા

બકરાંના નાના જરૂર્યાનો ઈનિક આહાર

બચ્ચાંની ઉંમર (દિવસ)	વજન (કિ.ગ્રા.)	દિવસમાં કેટલી વખત દુધ પાવું	બકરીના દુધની માત્રા (મિ.લિ.)	લીલો ચારો	ઉપર દર્શાવિલ નાનાં બચ્ચાં માટેનો આહાર (ગ્રામમાં)
૧-૭	૧-૩	બકરી સાથે	૩૦૦	---	---
૮-૩૦	૩-૬	૩	૩૪૦	ખાય તેટલો	ખાય તેટલો
૩૧-૬૦	૬-૯	૨	૪૦૦	ખાય તેટલો	૧૦૦-૧૫૦
૬૧-૯૦	૯-૧૨	૨	૨૦૦	ખાય તેટલો	૨૦૦-૨૫૦

- જો બકરીને ચરવાની સારી સગવડ ન હોય તો બચ્ચાને દરરોજ ૧૦૦-૨૦૦ ગ્રામ દાણ આપવું જોઈએ.
- દુધ આપતી બકરીને સાડ ધાસ અને ૨૫૦-૩૦૦ ગ્રામ દાણ આપવું.
- ગાભણ બકરીને છેલ્લા ૪૫ દિવસ દરમ્યાન ચરવા ઉપરાંત દરરોજનું ૨૫૦ ગ્રામ દાણ અથવા સારી જતનો ધાસચારો આપવાથી ગર્ભનો વિકાસ સારો થાય છે, તેમજ વિયાણ બાદ બકરીનું દુધ ઉત્પાદન વધે છે. જેથી બચ્ચાને વધુ દુધ મળવાથી તેનો વિકાસ જરૂરી થાય છે.
- પ્રજનન માટેના બકરાંને તેના શરીરના કદ પ્રમાણે ૨૫૦, ૩૦૦ અને ૪૦૦ ગ્રામ તેમજ સારી ગુણવત્તાવાળો લીલો અને સુકો ચારો આપવો જરૂરી છે.

બકરાં માટે સુભિંશ્રિત દાણ તૈયાર કરવા માટે

ઓટ-જવ	૨૫ ટકા	ડીઓફિલ રાઈસ પ્રાન	૧૦ ટકા
ઘઉનું થુલું	૨૦ ટકા	મોલાસીસ	૭ ટકા
મગફળી ખોળ	૨૦ ટકા	મીનરલ મિશ્રણ	૨ ટકા
રાઈસ પોલીસ (કુસ્કી)	૧૫ ટકા	મીઠું	૧ ટકા

“પશુપોષણ અને આહાર વ્યવસ્થા” ૨૦૦૪ કૃષિ-ગોવિદ્યા વિશેખાંકમાંથી આભાર

પશુ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, આણંદ કૃષિ યુનિવર્સિટી, લીભાડા.

નકરાણો માટે કમ્પલીટ શીડની ફોર્મ્યુલા

ઘટકો	પ્રમાણ				
ઘઉંનું કુંપળ	૪૫	--	--	--	૨૫
જુવાર ક્કબન	--	૫૦	--	--	--
ડાંગર પરાળા	--	--	૩૫	--	--
આડના સુકાપાન	--	--	૧૦	--	૧૫
શેરકીના કૂચા	--	--	--	૪૦	--
મગાફળી ખોળા	૨૦	૨૫	૨૦	૨૦	૧૫
ઘઉંનું થુલું	--	--	૧૦	--	૦૫
રાઈશ પોલીશ	--	૦૭	--	૧૦	૦૭
કેરીની ગોટલી	૦૭	--	--	૦૫	--
ગાંડા બાવળની શાંગા	૧૦	--	--	૧૦	૧૦
બાવળ બીજની ચૂંણી	--	૦૫	--	૦૨	૧૦
કુવાડીયાના બીજ	--	--	૧૦	--	--
કોર્નસ્ટીપ લીકર	૦૫	--	૦૫	--	૦૫
મોલાસીસ	૧૦	૧૦	૦૭	૧૦	૦૫
મીઠું	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧	૦૧
ક્ષાર મીશ્રણ	૦૨	૦૨	૦૨	૦૨	૦૨

બકરાની ઓલાદો

બાર્મરી

જિટલ

જ્લેક મેંગાલ

ગડ્ડી

ગોહિલવાડી

જમનાપરી

કચ્છી

મહેસારા

માતલબરી

મારવાડી

ઓસ્માનાબાદી

પશ્મિના

સંગમનેરી

સિરોહી

સુરતી

આતાવાડી

બકરાં પાલન

બકરાં પાલન શા માટે ?

જમીન વિહોણા, નાના તેમજ સીમાંત ખેડૂતોના શારીરિક પોખરા તેમજ આવકના સાધન માટે બકરાં પાલન ખૂબજ મહત્વનો ભાગ બજવે છે.

- ઓછી ફળદુપ જમીનમાં ઉગતાં આકી-અંખરા તેમજ વૃક્ષો પર બકરાં નભી શકે છે.
- બકરાં પાલન દ્વારા વધારાની આવક મેળવી શકાય છે અને આ આવક અણીના સમયે ડામ લાગે છે.
- પણુપાલન માટેના અન્ય પણુ કરતાં બકરાં પાલનમાં શારીરાતનું રોકાણ ખૂબજ ઓછું હોય છે.
- બકરાં ૧૦-૧૨ માસની ઉભે પુષ્ટ બને છે. ગર્ભવતથાનો ગાળો ટુંકો હોય છે અને ૧૬-૧૭ માસની ઉભે દૂધ આપે છે. તદ્દિપરાંત બકરાં માં જોકડાંનો જન્મ એ સામાન્ય બનીના છે. જ્યાં દુઃકાળની શક્યતા વધુ હોય એવા વિસ્તારમાં અન્ય જાનવરની સરખામણીમાં બકરાં પાલનમાં બહુજ ઓછું જોખમ છે.
- ગાય-બેંસ જેવા મોટા જાનવરનાં વ્યાપારીક ધોરણે ચાલતાં ફાર્મની સરખામણીઓ બકરાં પાલનમાં નર-માદા બનેની સરખી કિમત છે.
- ગાયના દૂધની સરખામણીમાં બકરીનું દૂધ વધુ સુપાર્ય છે.
- બકરીને દિવસ દરદ્યાન વારેવાર ઢોહી શકાય જેથી જ્યાએ જરૂર પકે ર્યાએ દૂધ મેળવી શકાય (હાલતું ચાલતું ફીજ)

પણ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, આણંદ કૃષી યુનિવર્સિટી, લીભાઘેડા.

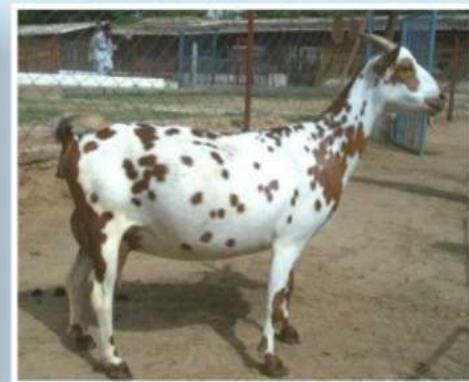
બકરાં પાલનનું આર્થિક પાસુ

ક્રમ	વિગત	રકમ રૂ.
(૫) દંડામાં મૂડી રોકાણ		
૧ બકરાઓની ખરીદી ખર્ચ :	૧૦૦ ગામણ બકરી \times રૂ. ૩૦૦૦/-	૩,૦૦,૦૦૦/-
	૦૫ નર બકરા \times રૂ. ૪૦૦૦/-	૨૦,૦૦૦/-
૨ બકરાઓ ભાટે અર્ધપાકું છાપણું / ઢાળિયું બનાવવાનો ખર્ચ		૩,૨૦,૦૦૦/-
	૧૨૬૦ ચો.કૂટ \times રૂ. ૮૦/-	૧,૦૦,૮૦૦/-
૩ સાધન સામગ્રી જેવીં તગારા, દોડા, વાંસી વગેરેની ખરીદીનો ખર્ચ		૨,૫૦૦/-
૪ જમીન (ખેડૂતની પોતાની જમીન છે.)		શૂન્ય
		કુલ : ૪,૨૩,૩૦૦/-
(૬) સ્થાયી ખર્ચ		
૧ જાનવરોનો ધસારા ખર્ચ વાર્ષિક ૧૭% ના દરે		૫૪,૪૦૦/-
૨ છાપણું / ઢાળિયું ધસારા ખર્ચ વાર્ષિક ૫% ના દરે		૪૦૪૦/-
૩ સાધન સામગ્રીનો ધસારા ખર્ચ વાર્ષિક ૨૦% ના દરે		૪૦૦/-
૪ મૂડી રોકાણ પરનું વ્યાજ વાર્ષિક ૧૨% ના દરે		૫૦,૭૫૬/-
	કુલ સ્થાયી ખર્ચ	૧,૧૦,૭૩૬/-
(૭) અસ્થાયી ખર્ચ		
૧ ખોચાડી ખર્ચ	સૂક્ષ્માચારાનો ખરીદી ખર્ચ	૭૫,૬૦૦/-
	દાણનો ખરીદી ખર્ચ	૧૮,૭૫૦/-
૨ મજુરી ખર્ચ	શૂન્ય	
૩ દવા રસી વગેરેનો અન્ય પરયૂરણ ખર્ચ		૫,૦૦૦/-
	કુલ સ્થાયી ખર્ચ	૬૮,૩૪૦/-
(૮) કુલ ખર્ચ = સ્થાયી ખર્ચ + અસ્થાયી ખર્ચ = રૂ. ૧,૧૦,૭૩૬ + ૬૮,૩૪૦		૨,૭૮,૦૮૬/-
(૯) આપક :		
૧ દૂધના વેચાણમાંથી મળતી આવક		૧,૧૪,૦૦૦/-
૨ લવારાના વેચાણમાંથી મળતી આવક		૨,૫૦,૦૦૦/-
૩ લીડીઓના સેન્ટ્રિય ખાતરના વેચાણ દ્વારા મળતી આવક		૩૭,૫૦૦/-
૪ બકરાના વાળના વેચાણમાંથી મળતી આવક		૪૨૦/-
	કુલ આવક	૪,૦૨,૯૨૦/-
(૧૦) ચોખ્ખો નકો = કુલ આપક - કુલ ખર્ચ ૪,૦૨,૯૨૦ - ૨,૭૮,૦૮૬ =		૧,૮૨,૮૩૪/-
(૧૧) બકરી દીઠ વાર્ષિક નકો		૧૬૨૮/-

પશુ વિજ્ઞાન કેન્દ્ર, આણંદ કૃષિ યુનિવર્સિટી, લીમઘેડા.

માદા બકરાં ની પસંદગી

- માદા સ્વભાવે નરમ હોવી જોઈએ.
- તે સમયાંતરે બચ્ચા આપતી હોવી જોઈએ.
- તે બે વર્ષમાં ત્રણ વાર બચ્ચા આપતી હોવી જોઈએ.
- તે દૂધ ઉત્પાદનમાં નિયમિત હોવી જોઈએ.
- તેનો શારીરિક બાંધો તેની ઓલાદને મળતો હોય તેમજ ઉપર નીચે તેમજ બાજુમાંથી ફાચર જેવો આકાર ધરાવતી હોય.
- તેની ચામડી સુવાળી, પહોળા નસકોરા તેમજ છાતી ધરાવતી હોય.
- પીપ આકારના શરીરમાં પેટ હોય જે વધારે ખોરાક લેવાની ક્ષમતા દશવિ છે.
- સાંઝ આંચળ ધરાવે છે, તેમજ ખામી વગરના આંચળ ધરાવે છે.
- ચપળ આંખો અને લાંબી ચિબુક ડોક ધરાવતી માદા હોય.

ઘેરાંની ઓલાએ

મારવાડી (ગુજરાત)

પાટણવાડી (ગુજરાત)

ભાખરવાલ

ચોકલા

કેકેણી

ગાહ્વી

ગંજમ

ગારોલ

ગુરેજ

હસેન

જેસલમેરી

માગરા

માલપુરા

માંડયા

બાલનગીરી

નાલી

નેલોર

નીલગીરી

જેલારી

રેમન્ડ હાઇલ્ટ

શાહબાદી

સોનાડી

ટીબેટન

તીઝી જ્લેક

નર બકરાં ની પરાંદળી

- આખા ટોળામાં સૌથી વજનદાર હોય.
- પહોળી છાતી ધરાવતો હોય.
- સીધું, તંદુરસ્ત દેખાવનું સ્નાયુબધ્ધ શરીર તેમજ મજબૂત પગ ધરાવતો હોય.
- પગ રાંટ ન હોય કે બીજી કોઈ ખામી વગરનો હોય.
- સ્વભાવે આકભક હોય.
- તેની ડોક પર ગુચ્છદાર કેશવાળી જેવું હોય તેમજ તેના ખભા સંવર્ધન માટેની ક્ષમતા દર્શાવતા હોય.
- તે મોટી સંખ્યામાં જીવીત શુક્કોષ યુક્ત વીર્ય આપતો હોય.
- સામાન્ય રીતે શુધ્ધ નસ્લની વંશાવલી ધરાવતો હોય.
- નર સામાન્ય રીતે શિયાળા અને પાનખરમાં વધારે ચંચળ અને સમાગમ માટે તત્પર રહે છે.